

Aan het bestuur van de Zorgverzekeraars

Uw brief van

Uw kenmerk

Datum

17 juli 2008

Ons kenmerk

PAK/28044636

Behandeld door

mw. E.C.M. Visser
mw. M. Verkooijen

Doorkiesnummer

(020) 797 87 75
(030) 296 83 77

Onderwerp

Aan- en uittrekhulpmiddelen voor elastische kousen

Geacht bestuur,

Al geruime tijd bereiken de CVZ en de NZa signalen dat de regelgeving met betrekking tot aan- en uittrekhulpmiddelen van elastische kousen door zorgverzekeraars niet altijd juist wordt geïnterpreteerd. In de modelovereenkomsten van 2007 kwam het nog voor dat zorgverzekeraars de verzekerde prestatie beperkten tot eenvoudige uittrekhulpmiddelen en/of uitsluitend aantrekhulpen. Dit resulteerde in een breed scala aan afwijzingsgronden, variërend van:

- het hulpmiddel valt niet onder de basisverzekering (Zvw);
- de Wmo is de voorliggende voorziening;
- het hulpmiddel is onnodig kostbaar;
- het hulpmiddel wordt niet apart vergoed omdat het onderdeel uitmaakt van het budget van de leverancier.

Voor zover het CVZ/NZa hebben kunnen constateren zijn de meeste modelovereenkomsten van zorgverzekeraars inmiddels aangepast, in die zin dat als verzekerde prestatie de aan-/uittrekhulp voor elastische kousen wordt genoemd. Gezien de signalen die CVZ/NZa nog steeds ontvangen over deze problematiek, lijkt het erop dat in de uitvoeringspraktijk toch nog steeds onduidelijkheid bestaat rond deze verstrekking.

In het kader van een eenduidige uitleg van de aard, inhoud en omvang van de te verzekeren prestaties en het toezicht daarop hebben CVZ/NZa gemeend het standpunt met betrekking tot de aan- en uittrekhulpmiddelen voor elastische kousen in een gezamenlijke brief expliciet onder uw aandacht te brengen.

Wet- en regelgeving

In artikel 2.6, eerste lid, onder m, van de Regeling zorgverzekering (verder: de Regeling) zijn de volgende hulpmiddelen aangewezen als te verzekeren prestatie in het kader van de Zorgverzekeringswet: *“uitwendige hulpmiddelen te gebruiken bij het langdurig compenseren van het functieverlies van aderen bij het transport van bloed en het functieverlies van lymfevaten bij het transport van lymfe”*.

Alle hulpmiddelen die aan deze omschrijving voldoen vallen onder de te verzekeren prestatie, voor zover deze hulpmiddelen ook voldoen aan artikel 2.1, tweede lid van het Besluit zorgverzekering. In dit artikel is bepaald dat de inhoud en omvang van de vormen van zorg of diensten mede worden bepaald door de stand van de wetenschap en praktijk en bij het ontbreken van een zodanige maatstaf, door hetgeen in het betrokken vakgebied geldt als verantwoorde en adequate zorg en diensten.

Uit de toelichting op artikel 2.6, eerste lid onder m, van de Regeling blijkt, dat aantrekhulpmiddelen, uittrekhulpmiddelen en hulpmiddelen die zowel voor het aan- en voor het uittrekken van elastische kousen worden gebruikt, kunnen worden verstrekt of vergoed. Dit wordt mogelijk gemaakt door de functiegerichte omschrijving van deze te verzekeren prestatie. De op dit moment bij het CVZ bekende aan- en uittrekhulpen voldoen eveneens aan artikel 2.1, tweede lid, van het Besluit. In het derde lid van artikel 2.1 is verder bepaald dat een verzekerde slechts recht heeft op een vorm van zorg of dienst voor zover hij daarop naar inhoud en omvang redelijkerwijs is aangewezen.

Verder is in de AWBZ expliciet geregeld dat, indien de zorg kan worden geleverd ingevolge een andere wettelijke regeling, geen aanspraak bestaat op AWBZ-zorg, tenzij in de AWBZ uitdrukkelijk is bepaald dat deze zorg ten laste van de AWBZ komt. Dit laatste is bij het aan- en uittrekken van elastische kousen niet het geval. De conclusie is dan ook dat de Zorgverzekeringswet (Zvw) in dit geval voorliggend is op de AWBZ en dat deze hulpmiddelen op grond van de zorgpolis dienen te worden verstrekt/vergoed.

Standpunt CVZ

Uit het voorgaande volgt dat de verstrekking van aan- en uittrekhulpmiddelen kan worden geweigerd als een verzekerde daarop niet 'redelijkerwijs is aangewezen'. Of iemand redelijkerwijs is aangewezen op een hulpmiddel is een beoordeling van de objectieve behoefte van een individuele patiënt. Verder kan een zorgverzekeraar een bepaalde uitvoering van een hulpmiddel afwijzen uit doelmatigheidsoverwegingen. Dit is het geval als een dure aan- en/of uittrekhulp wordt aangevraagd, terwijl betrokkene evengoed geholpen is met een eenvoudig hulpmiddel voor het aan- en uittrekken van zijn kousen. Het probleem bij eenvoudige uittrekhulpen is, dat de gebruiker tot de tenen moet kunnen reiken en kracht moet kunnen zetten. Voor verzekerden die daarmee problemen hebben, kan verstrekking van een duur hulpmiddel in de vorm van een kousenuittrekapparaat een doelmatige voorziening zijn.

Het CVZ stelt zich op het standpunt dat bij de afweging of verzekerde redelijkerwijs is aangewezen op een dergelijk hulpmiddel, ook de vraag een rol speelt of het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) een indicatie heeft afgegeven voor persoonlijke verzorging. Indien dit *niet* het geval is dan gaat het CVZ ervan uit dat verzekerde in aanmerking komt voor een aan- en/of uittrekhulp op grond van zijn zorgpolis. Voorkomen moet worden dat AWBZ-zorg wordt geleverd, als een hulpmiddel kan volstaan. Omdat de Zvw voorliggend is op de AWBZ, zal het CIZ een aanvraag voor thuiszorg die *uitsluitend* betrekking heeft op het aan- en uittrekken van kousen afwijzen als een verzekerde zelfstandig in staat is een aan- en/of uittrekhulpmiddel te gebruiken. Gesteld kan worden dat een verzekerde in dat geval redelijkerwijs is aangewezen op deze hulpmiddelen.

Indien het CIZ al een indicatie voor persoonlijke verzorging heeft afgegeven, dient te worden nagegaan voor welke activiteiten de indicatie is afgegeven. Indien de persoonlijke verzorging bestaat uit hulp bij het aan- en uitkleden of hulp bij het maken van transfers in en uit bed, dan ligt het voor de hand dat de thuiszorg (of mantelzorg ingeval van een PGB) ook helpt bij het aan- en uittrekken van de elastische kousen. In dat geval is de verstrekking van een dure aan-/uittrekhulp veelal niet 'redelijkerwijs aangewezen'. Dit ligt mogelijk anders als de persoonlijke verzorging uitsluitend bestaat uit hulp bij de toiletgang overdag. De conclusie is dat als al een indicatie is afgegeven voor persoonlijke verzorging ten laste van de AWBZ, beoordeeld moet worden of verstrekking van een hulpmiddel voor het aan- of uittrekken van elastische kousen redelijkerwijs is aangewezen, gelet op de behoefte van de verzekerde, welke uiteraard naar objectieve medische maatstaven moet worden gemeten.

NZa

Begin augustus 2007 heeft de NZa aangegeven dat de vergoeding of verstrekking van kousenhulpmiddelen specifieke aandacht krijgt in haar toezicht op de uitvoering van de Zorgverzekeringswet (Zvw) door de zorgverzekeraars. Op grond van artikel 11 van de Zvw heeft een zorgverzekeraar een zorgplicht jegens zijn verzekerden. Deze verplicht hem ervoor te zorgen dat de verzekerde de (vergoeding van de kosten van) zorg of overige diensten en/of desgevraagd zorgbemiddeling krijgt, waar behoefte aan en wettelijke aanspraak op bestaat. Het gaat daarbij niet alleen om de omvang, maar ook om de tijdigheid en kwaliteit van de verzekerde prestatie. De NZa vindt het onacceptabel wanneer verzekerden geen (vergoeding van) zorg krijgen terwijl zij daar wel recht op hebben.

Om te beoordelen of recht bestaat op een aan- en/of uittrekhulpmiddel volgens de Zvw kan de zorgverzekeraar nadere voorwaarden stellen, zoals het vooraf vragen van toestemming. De NZa wil hierbij het volgende onder de aandacht brengen¹:

- Het belang van duidelijke afspraken tussen zorgverzekeraars en zorgaanbieders over toestemmingsprocedures. Het aantal afwijzingen kan daardoor dalen omdat vooraf duidelijk is waarop de zorgverzekeraar toetst.
- Het verzoek van de NZa aan zorgverzekeraars om toestemmingsprocedures zo eenvoudig mogelijk te houden. Zo kunnen administratieve lasten voor alle betrokken partijen verminderen en dat kan de afhandelingstermijnen verkorten. Zij is van mening dat het onwenselijk is als verzekerden onredelijk lang op een verstrekking moeten wachten door toestemmingsprocedures.
- De verplichting van zorgverzekeraars om juiste, volledige en begrijpelijke informatie aan verzekerden te verstrekken over toestemmingsprocedures.

Het is niet alleen belangrijk dat verzekerden vooraf goed geïnformeerd worden over eventuele toestemmingsprocedures, maar ook achteraf over de uitkomst van een verzoek. Vanuit dit perspectief zijn de zorgverzekeraars eerder dit jaar geweest op het belang van een volledige, juiste, tijdige en begrijpelijke onderbouwing van het afwijzen van een verzoek om (vergoeding van) zorg. Mede aanleiding voor deze brief waren kopieën van brieven die de NZa ontvangen heeft, met onduidelijke, onvolledige en/of onjuiste onderbouwing van de afwijzing van het verzoek om (vergoeding van) aan-en/of uittrekhulpmiddelen.

Een aantal zorgverzekeraars zijn individueel op de onjuistheden aangesproken. De NZa wil echter alle zorgverzekeraars erop wijzen dat zij er zorg voor dienen te dragen dat de medewerkers die betrokken zijn bij het behandelen van declaraties en toestemmingsaanvragen voldoende op de hoogte zijn van geldende wet- en regelgeving. Opgemerkt moet worden dat dit niet alleen schriftelijke informatieverstrekking betreft, maar ook informatie die mondeling gegeven wordt. Als een medewerker een verzekerde telefonisch onjuist of onvolledig voorlicht, kan deze onterecht denken wel of geen recht te hebben op een bepaalde prestatie.

Beoordeling modelovereenkomsten en reglementen

Ook bij de beoordeling van de modelovereenkomsten voor 2009 zal aan de problematiek rond de aan- en uittrekhulpmiddelen specifiek aandacht worden besteed. De voorwaarden voor de elastische kousen zijn in termen van verloren gegane lichaamsfuncties omschreven. Door deze omschrijving kunnen *aantrek hulpmiddelen, uittrekhulpmiddelen en hulpmiddelen die zowel voor het aan- als voor het uittrekken kunnen worden gebruikt*, worden verstrekt en vergoed.

CVZ en Nza stellen zich op het standpunt dat zorgverzekeraars deze drie categorieën moeten noemen als verzekerde prestatie in de modelovereenkomsten. Indien een zorgverzekeraar ter voorkoming van onnodig dure verstrekkingen bepaalde hulpverleners bij de indicatiestelling voor deze hulpmiddelen wenst te betrekken, dan zal ook dat duidelijk in de modelovereenkomst moeten worden opgenomen.

¹ De NZa heeft deze punten benadrukt in het rapport Thematisch onderzoek Zorgplicht- hoe geven zorgverzekeraars invulling aan hun zorgplicht? (augustus 2007)

CVZ en NZa vertrouwen er op u met deze informatie van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,

drs. A.R. Schuurman MBA
Hoofd Afdeling Pakket
CVZ

Hoogachtend,

drs. L.M. Hoppen RA
Programmadirecteur
Handhaving en Toezicht
NZa